

HYVIL

HE 2/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Talousvaliokunta 5.3.2026

Annika Korpela, juristi

Siirtymäajat ovat riittämättömiä

- Esityksen mukaan sidosyksikkömuutos astuisi voimaan noin reilun vuoden siirtymäajalla 1.7.2027. Lisäksi ehdotetaan pidempää siirtymäaikaa, muutos tulisi voimaan 1.7.2029, sellaisiin sidosyksiköihin, joiden pääasiallisena tarkoituksena on tuottaa lakisääteisiä välittömästi henkeä ja terveyttä ylläpitäviä terveydenhuollon palveluja tai terveydenhuoltolaissa tarkoitettuja terveydenhuollon keskitetyn erikoisosaamisen palveluja taikka näiden palvelujen tuottamiseen tarkoitettuja tietojärjestelmiä.
- **Hyvil katsoo, että esityksessä ehdotettu siirtymäajat ovat oleellisella tavalla liian lyhyitä**
- Muutoksen siirtymäaika koskien 10 % vähimmäisomistusvaatimusta tulisi olla vähintään 3 vuotta ja vähintään 5 vuotta sidosyksiköiden osalta, jotka tuottavat välittömästi henkeä ja terveyttä ylläpitäviä terveydenhuollon palveluja tai terveydenhuoltolaissa tarkoitettuja terveydenhuollon keskitetyn erikoisosaamisen palveluja taikka näiden palvelujen tuottamiseen tarkoitettuja tietojärjestelmiä.

Siirtymäajat ovat riittämättömiä

- Liian lyhyt siirtymäaika johtaa siihen, että hankintayksiköt kilpailuttavat saman palvelun/tuotteen samaan aikaan. Tarjoajia ei välttämättä riitä kaikille, ei saada kilpailutuksiin tarjouksia, hinnat nousevat ja riskinä on, että kysyntätilanteesta johtuen sopimusten toteuttamisessa on haasteita.
- Liian lyhyt siirtymäaika johtaa myös todennäköisesti siihen, että hyvinvointialue joutuu ottamaan toiminnan itselleen, koska aikaa kilpailutukselle tai tarkemmalle analyysille ei ole.
- Lausuntopalaute

Muutuskustannukset tulee korvata hyvinvointialueille

- Hyvil huomauttaa, että hallituksen esityksen taloudelliset vaikutusarviot ovat huomattavan epävarmoja. Monelta osin on tunnistettu esitykseen liittyviä riskejä, mutta vaikutusarviot ovat vaatimattomat.
- Kokonaisuutena esityksen mukaan muutosten takaisinmaksuajan on arvioitu olevan 8–14 vuotta. Lisäksi todetaan, että esitetyt muutokset aiheuttavat merkittäviä muutuskustannuksia ja mahdollisia säästöjä arvioidaan alkavan muodostumaan noin kahden vuoden päästä muutoksista.

Muutuskustannukset tulee korvata hyvinvointialueille

- **Hyvil katsoo, että valtion tulee korvata muutuskustannukset hyvinvointialueille hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti.**
- Hallitusohjelmassa (s.46) todetaan, että hallitus sitoutuu rahoittamaan täysimääräisesti hyvinvointialueille asetettavat mahdolliset uudet tehtävät tai niiden laajennukset tai keventämään tehtäviä vastaavasti.
- Hankintalain muutoksen aiheuttamat kustannukset tulee korvata lain voimaan tulosta lukien koko toimeenpanon ajalta hyvinvointialueiden valtionrahoituksissa.
- Muutuskustannuksia ei ole mahdollista rahoittaa muusta toiminnasta samalla, kun alijäämiä katetaan ja valtionrahoitukseen kohdennetaan jo muutoinkin säästötoimia.

Hyvinvointialueiden itsehallinto

- Hyvil huomauttaa, että hyvinvointialueilla on itsehallinto ja nyt ehdotettu muutos hankintalain 15 §:ään vaikuttaa huomattavasti hyvinvointialueiden itsehallintoon kuuluvaan oikeuteen itse päättää miten toiminnot ja palvelut järjestetään.
- **Itsehallintoon puuttuminen edellyttää riittäviä perusteita, joita ei ole hallituksen esityksessä esitetty.**
- Pelkkää viittausta hallitusohjelman kirjauksen 10 prosenttiin ei ole pidettävä valtiosääntöoikeudellisesti riittävänä.
- Esityksessä on puutteellisesti arvioitu miten ehdotetut muutokset suhtautuvat hyvinvointialueen järjestämisvastuuseen ja voivatko nyt ehdotetut muutokset vaarantaa hyvinvointialueen järjestämisvastuun mm. ottaen huomioon erittäin lyhyestä siirtymäajasta aiheutuvat haasteet.

Muut huomiot

Käänteiset sidosyksikköhankinnat sekä sisaryhtiöhankinnat

- Hyvil huomauttaa, että hankintalain 15 § pykälän 6 mom. osalta esitetään perusteluissa nykykäytännöstä poikkeava tulkintaa. Esitetty tulkinta muuttaisi käänteiset sidosyksikköhankinnat sekä sisaryhtiöhankinnat sallituiksi vain tilanteissa, joissa yksi hankintayksikkö omistaa sidosyksiköstä 100 %. Pelkällä perusteluilla ei voida muuttaa voimassa olevaa tulkintaa. Mikäli voimassa olevaan tulkintaan halutaan tehdä muutos, edellyttää se huolellisen valmistelun ja vaikutusarvioinnin pohjalta tehtyä lainsäädäntömuutosta.

Sopimusten irtisanominen

- Vaikutusarvioinnit puuttuvat

Annika Korpela
Juristi
annika.korpela@hyvil.fi

H Y V I
N V O I N T I
A L U E Y H
T I Ö V
Ä L **HYVIL** F Ä
R D S O M R
Å D E S B O L
A G E T

www.hyvil.fi